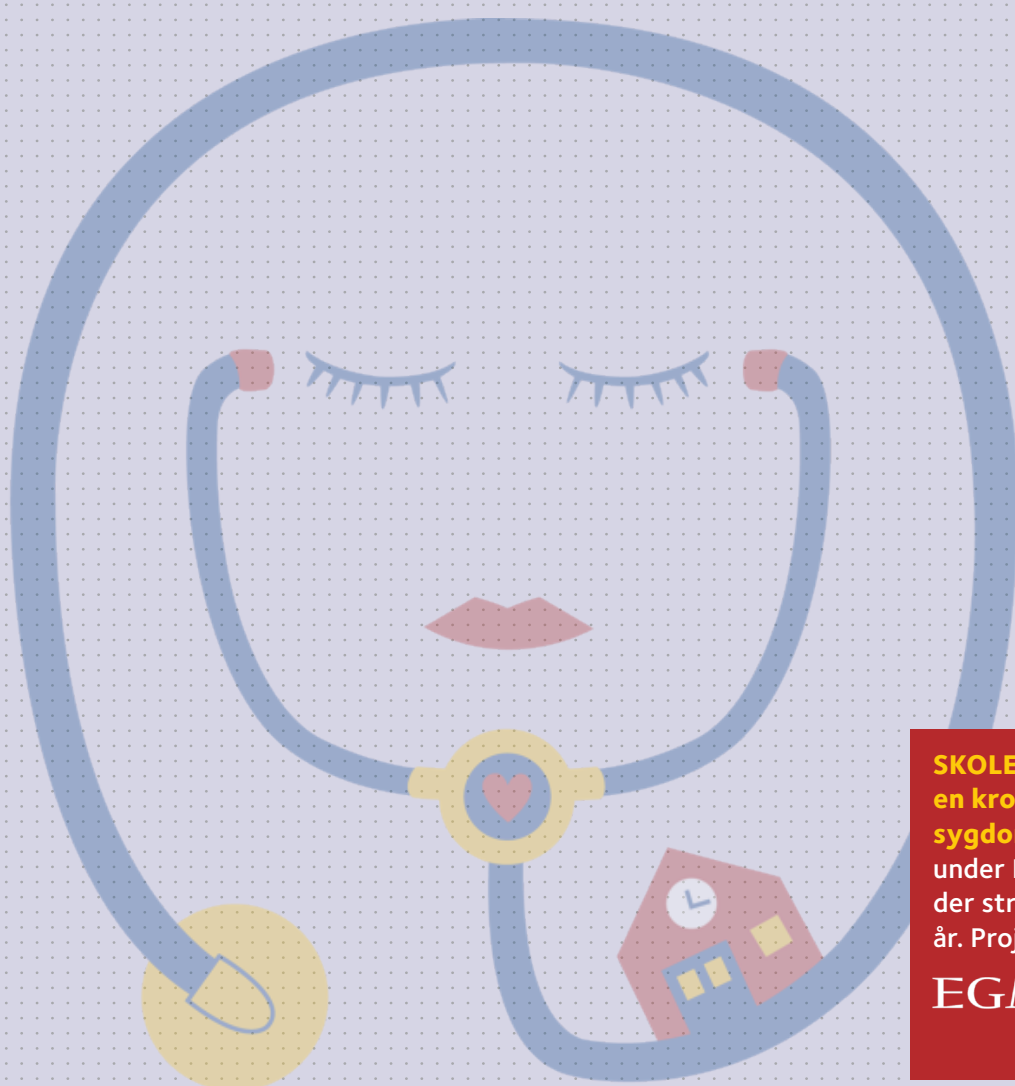

Medicin i skoletiden

Børn med kronisk eller langvarig sygdom kan være nødt til at passe deres sygdom i skoletiden. Børnenes mulighed for at tage medicin og passe deres behandling på en diskret måde er med til at sikre, at de kan leve så normalt et skoleliv som muligt. Her kan du læse om, hvilke problematikker børnene oplever i forbindelse med at skulle tage medicin i skoletiden – og blive klogere på, hvordan du som lærer eller pædagog bedst støtter barnet i at mestre sin egen behandling.

SKOLE FOR MIG – der har en kronisk eller langvarig sygdom er et projekt under Danske Patienter, der strækker sig over fire år. Projektet er støttet af

EGMONT
Fonden

Introduktion

Børn med kronisk eller langvarig sygdom skal ofte passe deres behandling i skoletiden. Nogle skal tage medicin, nogle skal skifte sonder og stomiposer, mens andre for eksempel skal måle blodsukker. Det er vigtigt for børnenes trivsel, at det sker på en ordentlig måde – og det er vigtigt for børnene, at de kan passe deres behandling ind i skolelivet på en måde, som ikke trækker dem unødigt væk fra kammeraterne og ikke skaber særlig opmærksomhed.

I denne publikation kan du læse om de problematikker, som børn, der tager medicin i skoletiden, oplever. Du kan samtidig blive klogere på, hvordan du bedst støtter barnet til dels at passe sin sygdom i skoletiden og dels til at mestre egenbehandling på en måde, så deres sygdom påvirker dem og deres skolegang mindst muligt.

Det er Skole for migs håb, at publikationen kan understøtte lærere i at håndtere børn, der tager medicin i skoletiden. Publikationen giver indblik i børnenes perspektiver på behandling af sygdom i skoletiden og kommer med anbefalinger til, hvordan børnenes skoleliv kan blive bedre.

Publikationen er udarbejdet på baggrund af forskningslitteratur, interview med 27 børn i alderen 10-16 år og erfaringer fra et børnepanel.

Sammenfatning

Børn, der tager medicin i skoletiden, ønsker først og fremmest forståelse for deres sygdom og behandling. Børnenes mulighed for at tage medicin og passe deres behandling på en ordentlig måde i skoletiden er med til at sikre, at de kan leve så normalt et (skole)liv som muligt.

Det er blandt andet vigtigt for børnene, at de kan passe deres behandling på en diskret måde. Hvis det lykkes, er det ikke nævneværdigt problematisk for børnene at passe deres behandling i skoletiden.

Børnene har behov for lærere, der støtter dem i at kunne passe behandlingen på en måde, som påvirker deres skolegang mindst muligt – for eksempel ved at:

- Samarbejde med forældre og børn om, hvordan og hvornår medicinen skal gives – og hvem der har ansvaret for, at det sker.
- Give barnet lov til at tage medicin i timen, hvis der er behov for det – uden at stille spørgsmål og skabe unødigt opmærksomhed om seancen.
- Se medicinen som en naturlig del af barnets rygsæk – frem for en forhindring – og ved at planlægge aktiviteter og ture på en måde, der ikke ekskluderer børnene.
- Være forberedt på de ting, der kan ske i forbindelse med barnets behandling – uden dog at være overbekymret.

Støt barnet i at mestre behandlingen

Når børn begynder i skole, kan de oftest ikke styre deres medicin og passe deres behandling selv. De skal have hjælp af en voksen. Når børnene bliver ældre og mere rutinerede i deres håndtering af sygdommen, har de brug for voksne, som støtter dem i selv at lære at tage medicin og passe deres behandling. De største børn har måske kun brug for en påmindelse og rammer, der gør behandlingen mulig.

“Jeg plejer at lægge mine piller i madpakken i en lille pose, hvor jeg skriver “Klokken 12” på – for så husker jeg at spise dem klokken 12. Hvis de ikke ligger der, så husker jeg dem ikke. Nogle gange er vi på ture, og så kommer vi måske først tilbage til skolen klokken 13. Hvis vi ikke har haft madpakkerne med, så kommer jeg først i tanke om, at jeg har glemt at spise min pille, når vi pakker sammen.” – LASSE 10 ÅR

“I de små klasser sagde lærerne nogle gange nej, når jeg bad om at få min medicin. Oppe i udskoling lader de mig gå ud og tage min medicin, hvis jeg har brug for det. For jeg har også rigtig slem allergi nogle gange, hvor jeg har behov for at gå ud en gang imellem, når min næse løber, og mine øjne løber i vand, og så kan komme tilbage, når jeg er klar. Det hjælper mig. Jeg er blevet mere velreguleret nu, hvor jeg styrer det selv, og min lungefunktion er steget. Men det har jeg først følt, at jeg har haft mulighed for i udskoling.” – HENRIK 17 ÅR

Mange forældre ringer til deres skolebørn og minder dem om, at de skal tage deres medicin, men hvis forældrene ikke har overskud, står barnet alene med opgaven. Uanset barnets alder må skole og hjem i dialog om i hvilket omfang, barnet har brug for støtte til at huske medicin – og hvem der skal give den.

Børnene får de bedste betingelser for at deltage fuldt ud i skolelivet, når de kan tage deres medicin og passe deres sygdom på en god måde i skoletiden.

Sådan støtter du barnet

- Samarbejd med forældrene om, hvordan og hvornår medicinen skal gives – og hvem der har ansvaret for, at det sker.
- Sørg for, at der er let adgang til medicin og andet udstyr, så barnet har mulighed for at tage sin medicin, når det er nødvendigt.
- Planlæg aktiviteter og ture, hvor alle kan være med – og giv børnene og deres forældre informationer om ture i god tid.
- Sæt dig ind i sygdommen og behovet for medicineringen. Du kan for eksempel få hjælp fra skolesundhedsplejersken.

Børnene ønsker diskretion

Børn med sygdom oplever, at andre børn ser anderledes på dem, når de kan se dem tage medicin eller bruge den medicinske teknologi, som de nogle gange er afhængige af. Nogle oplever, at de andre spørger nysgerrigt ind på tidspunkter, hvor de selv helst vil have det hurtigt overstået, så de kan tænke på noget andet. Andre synes, at medicin, brug af pumper og lignende vækker kammeraternes medlidenhed. Frem for alt er det ikke rart at blive set på.

“Jeg vil helst tage min medicin på toilettet, fordi det er lidt personligt. Det er også, fordi jeg ikke kan lide, hvis de andre får medlidenhed med mig.” – CECILIE 16 ÅR

“I klassen var der i starten rigtig mange, der kiggede, når jeg tog insulin, og der var også rigtig mange, der var søde og bakkede mig op og sagde: Du er godt nok sej. Nu har jeg min censor på [som er mere diskret og hurtigere at bruge], så de kigger ikke så meget mere. Nu er det mere, som om de tænker: Hun er nærmest helt normal. Det har jeg det ret godt med. Man kan godt se det på mig i svømmehallen. Nogle gange er der børn, som jeg ikke kender, der kigger på mig, som om jeg er fra det ydre rum. På en måde kan jeg godt forstå dem – de synes nok, at jeg er lidt mærkelig og sådan noget, men nogle gange har jeg bare lyst til at sige: Nu kigger du den anden vej, ellers så...!” – LÆRKE 10 ÅR

Børnene beder ikke om diskretion, fordi de ønsker at skjule deres sygdom. Men et passende niveau af diskretion samt fornuftige og afsondrede rum, som børnene for eksempel kan skifte stomiposer eller klæde om i, sikrer, at de kan undgå kammeraternes kommentarer og blikke. Det hjælper børnene til at se sig selv som normale skolebørn.

Hjælp med at sikre diskretion – overvej følgende

- Hvordan kan man sikre, at barnet kan bade diskret efter gymnastik?
- Er det muligt for barnet diskret at skifte stomipose eller sonde?
- Kan barnet tage sin medicin diskret, selvom det foregår i klassen?

Opbevaring af medicin

Nogle gange skal medicin eller medicinsk udstyr være låst inde. Det kan være, fordi andre børn ikke må kunne komme til medicinen. Eller fordi et barn har svært ved selv at styre sin medicinering eller monitorering. Skolens sundhedsplejerske kan være behjælpelig med at finde en god og praktisk måde at opbevare barnets medicin og udstyr på skolen.

“Min medicin har været låst inde, og der kunne jeg ikke selv bestemme, hvornår jeg ville have den. Der skulle jeg ud og finde en gårdvagt, men de er tit nede i de smås ende [af gården].” – DITTE, 10 ÅR

Det er vigtigt for børnene

- Medicinen skal være let tilgængelig, så de har adgang til den, når de har brug for den.
- De har lov til at hente medicinen eller få den udleveret, når de har brug for den – så den virker, når den skal

Planlægning gør det muligt at være med

Børn ramt af sygdom bruger mange kræfter på at være på forkant med det, der skal ske. Det gør de, fordi de ofte oplever, at de ellers ikke kan deltage. De har brug for hjælp til at være på forkant, hvis skolen for eksempel planlægger ture eller ændrer det normale skema.

“Nogle gange lavede SFO’en ture, hvor man kunne komme i skoven eller ud at shoppe. Men det var ikke en valgmulighed for mig, fordi de var bange for at få mig med, fordi jeg kunne få lavt blodsukker. Så blev jeg tilbage i SFO’en og var småked af det og småsur – og tænkte på, hvorfor det lige var mig, diabetes havde ramt.” – LÆRKE 10 ÅR

Børnene kan for eksempel have brug for at få medicin eller særlige drikkevarer og ekstra mad med på ture. De kan også have behov for helt faste spisetider. Men meget kan lade sig gøre, når man er forberedt.

Det hjælper børnene, når:

- De og deres forældre ved, hvad der skal ske i god tid.
- De voksne støtter dem i at få styr på alt det praktiske.
- De voksne tager det som noget helt naturligt, at barnet har en nødtaske med, hvis der skulle ske noget.
- De voksne spørger: “Hvad skal der til for, at du kan komme med?” – i stedet for at lade dem blive tilbage

Det er ikke farligt

Når en læge har vurderet, at et barn og dets forældre selv kan administrere den medicinske behandling af en sygdom, så kan en lærer og en pædagog i udgangspunktet også. Samtidig er det vigtigt, at man som lærer eller pædagog får den instruktion, man har brug for – og at man kan få den gentaget ved behov. Skolens sundhedsplejerske kan være behjælpelig – enten ved selv at instruere eller ved at formidle kontakt til nogen, som kan.

Vær forberedt på de ting, der kan ske – men husk også, at der næsten aldrig sker noget alvorligt.

“Noget af det mest irriterende ved at have en sygdom med i skole er, at de voksne nogle gange godt kan blive lidt overbekymrede, fordi de har fået for lidt information om sygdommen og medicinen og tror, at det er mere farligt, end der i virkeligheden er.” –

PERNILLE, 12 ÅR

Nogle gange kræver det ekstra hænder, når et barn skal støttes i at passe sin behandling. I de tilfælde kan skoleledelse og lærerne få gode råd og praktiske anvisninger af sundhedsplejersken.

Få mere viden

- Du kan læse mere om sundhedsplejerskens, lærer nes og skolelederens rolle i et barns medicinering i Sundhedsstyrelsens retningslinjer for medicin håndtering i skolen. Du finder den på www.retsinformation.dk.
- Desuden kan du få flere praktiske anvisninger i artiklen "Sådan giver du børn og unge medicin" udgivet i BUPL's fagblad Børn og Unge. Du finder den via www.bupl.dk.

Kilder

Interview med 27 børn i alderen 10-16 år. Et børnepanel på Sjælland, der har diskuteret emnet sammen med medarbejdere fra Skole for mig.

Litteratur

Kirk, Susan (2010). How children and young people construct and negotiate living with medical technology. *Social Science & Medicine* 71:1796-1803.

Smith, F.J., Taylor, K.M.G, Newbould J. & Keady S (2008). Medicines for chronic illness at school: experiences and concerns of young people and their parents. *Journal of Clinical Pharmacy and Therapeutics* 33:537-544.

SKOLE FOR MIG
- der har en kronisk eller langvarig sygdom

EGMONT
Fonden

www.skoleformig.dk

DANSKE PATIENTER

Kompagnistræde 22, 1
1208 København K
Telefon: 33 41 47 60
info@danskepatienter.dk
www.danskepatienter.dk